

Sutartinès

Kas yra sutartinės?

❖ **Sutartinės** – daugiabalsės lietuvių liaudies dainos. Dar vadintos *saugėmis*, nes jų atlikimas yra stiprus ir grubokas, tačiau šis terminas, deja, baigiamas užmiršti.

Kur dar giedamos sutartinės?

- ❖ Lietuviškos sutartinės yra labai specifinės, tačiau savo specifika artimųjų kūrinių aptinkama Ukrainoje, Rusijoje finougrų gyvenamuose kraštuose, Balkanuose, kai kuriose negridų rasės tautose.

Sutartinių bruožai

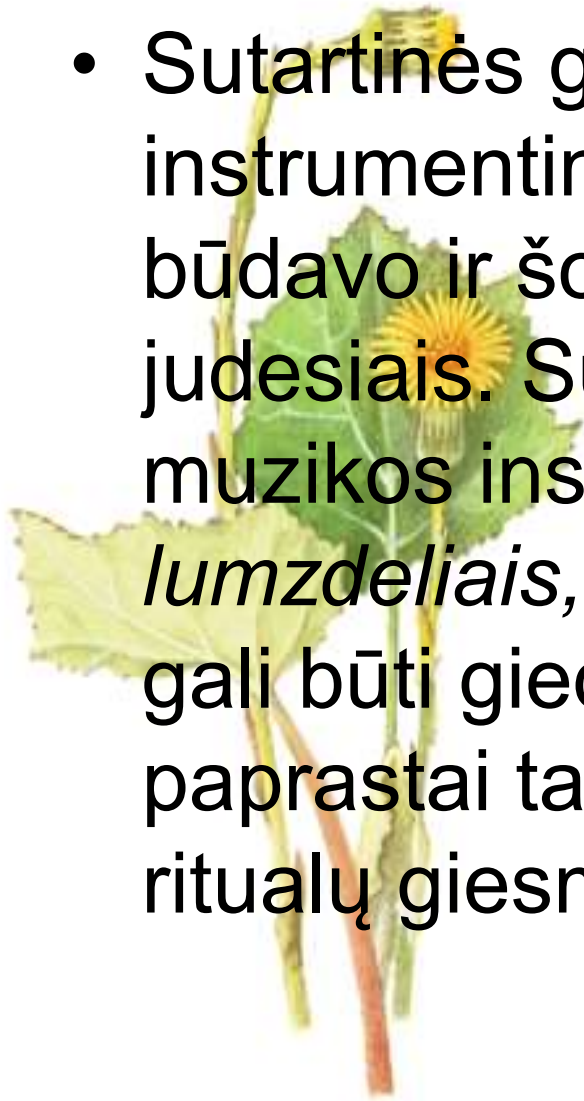
- ❖ Lietuviškoms sutartinėms būdingi aštrūs disonansiniai sąskambiai ir sinkopuoti ritmai. Lietuvių sutartinių tekstuose labai mažai žodžių, jie kartojasi, gausu garsažodžių, priedainių. Melodijos trumputės ir siauros apimties. Jas sudaro du - penki skirtingo aukštumo garsai. Tačiau įdomiausia sutartinėse - tai ritmas ir harmonija. Ritme dažnai girdimos sinkopės, o harmonija - tai nuolat skambančios sekundos. Todėl sutartinės skamba aštriai ir kaprizingai.

❖ Sutartinės yra archajiškas aukštaičių dainavimo stilius. Sutartinės yra vieni seniausių dviejų - trijų balsų polifonijos pavyzdžiai. Joms būdingi 3 pagrindiniai senovinės polifonijos principai: *paralelizmas, kanonas ir imitacija.*

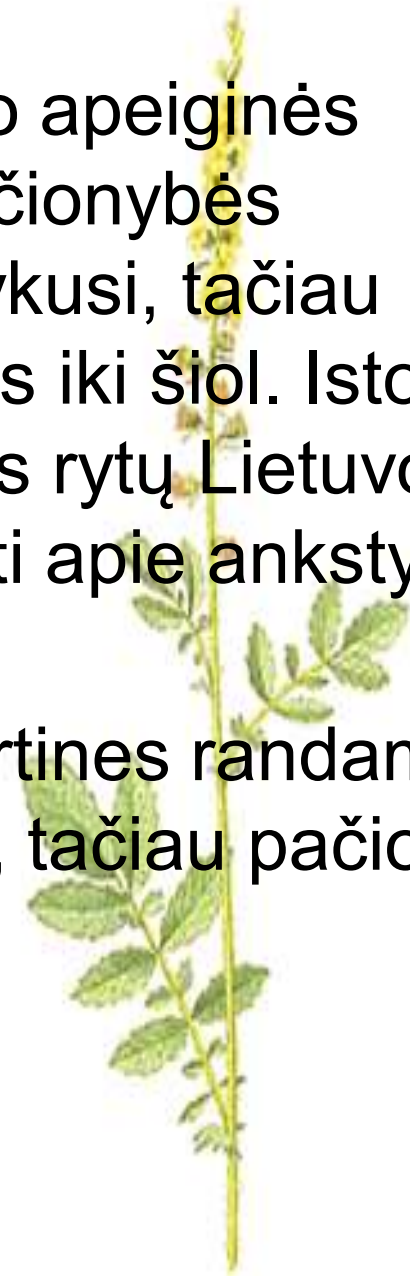

Kaip atliekamos sutartinės?

- Sutartinės gali būti vokalinės ar instrumentinės. Giedant sutartines dažnai būdavo ir šokama ramiais, nuosekliais judesiais. Sutartines taip pat grodavo muzikos instrumentais: *skudučiais*, *lumzdeliais*, *daudytėmis*, *kanklėmis*. Jos gali būti giedamos įvairiomis progomis, bet paprastai tai būdavo apeiginės, mistinių ritualų giesmės.

- ❖ Sutartinės, kaip senojo tikėjimo apeiginės giesmės pradėjo nykti su krikščionybės priėmimu. Gyvoji tradicija nunykusi, tačiau folkloro ansamblių dainuojamos iki šiol. Istoriniu laiku rastos ir užrašytos šiaurės rytų Lietuvoje. Nėra patikimų duomenų spręsti apie ankstyvesnį sutartinių paplitimą.
- ❖ Seniausių užuominų apie sutartines randama XVI a. rašytiniuose šaltiniuose, tačiau pačios sutartinės surinktos XIX-XX a.

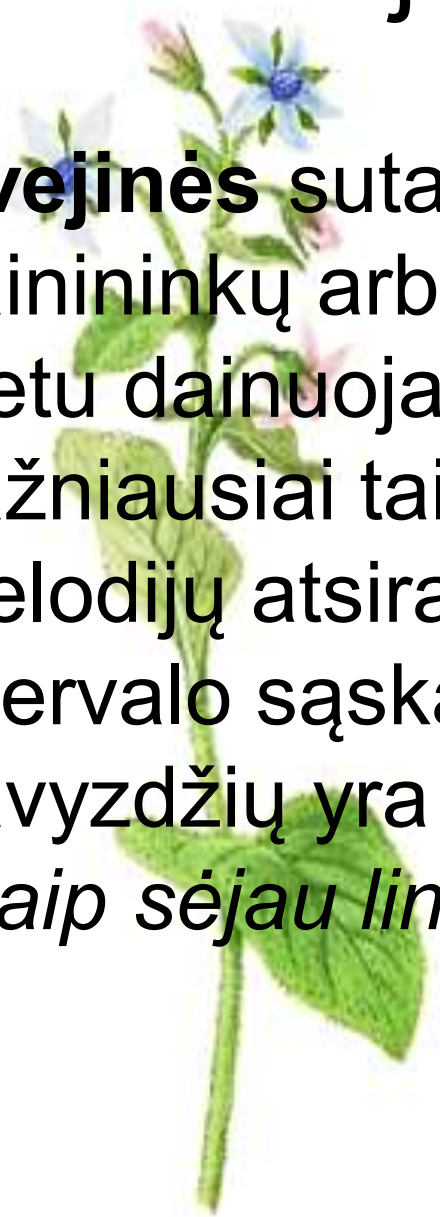

Sutartinių rūšys

Dvejinės sutartinės

- ❖ **Dvejinės** sutartinės atliekamos dviejų dainininkų arba jų grupių. Abu balsai vienu metu dainuoja skirtingas melodijas, tačiau dažniausiai tais pačiais žodžiais. Tarp melodijų atsiranda gausybė sekundos intervalo sąskambių. Viena iš dvejinių pavyzdžių yra aukštaičių liaudies daina „*Kaip sėjau linelį*“.

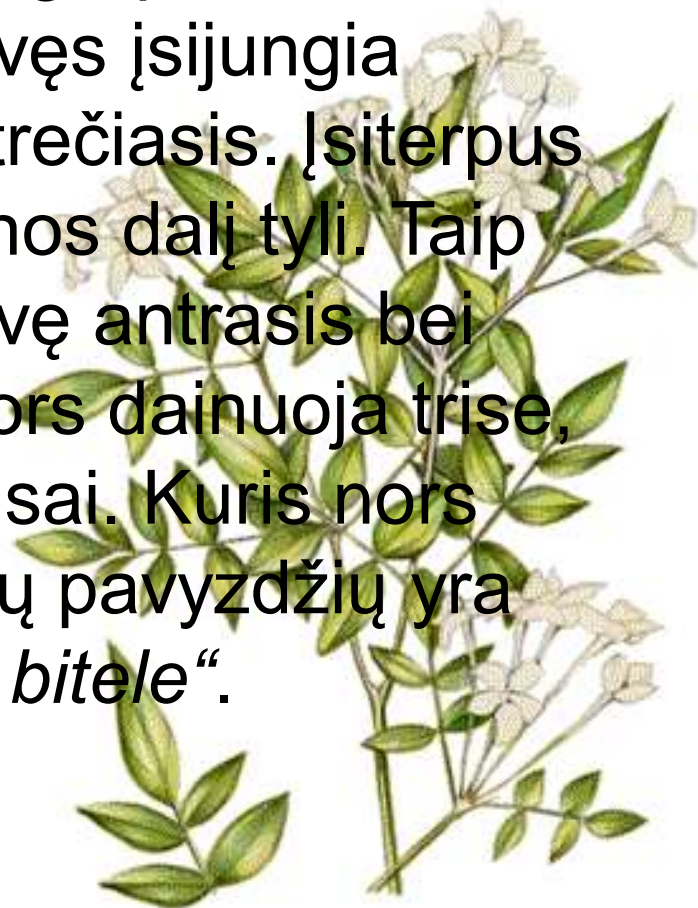

„Kaip sėjau linelį“

Trejinės sutartinės

- ❖ **Trejinės** yra populiariausios iš sutartinių. Trejinę dainuoja trys dainininkai arba grupės. Po pirmojo balso tarytum pavėlavęs įsijungia antrasis balsas, dar vėliau – trečiasis. Įsiterpus trečiajam, pirmasis vieną dainos dalį tyli. Taip daro ir savo posmelį padainavę antrasis bei trečiasis dainininkas. Taigi, nors dainuoja trise, vienu metu skamba tik du balsai. Kuris nors ilsisi, klausosi. Viena iš trejinių pavyzdžių yra lietuvių liaudies daina „*Ką tu, bitele*“.

Keturinės sutartinės

❖ **Keturinės** sutartinės labai panašios į dvejetaines, skirtumas tik toks, kad jas dainuoja keturiese – dvi poros arba dvi grupės. Posmelį padainavus vienai balsų porai, ją tais pačiais žodžiais pakartoja kita balsų pora. Vienai porai dainuojant, kita tyli. Įdomu, kad abu kiekvienos poros dainininkai dainuoja skirtingus žodžius. Keturinės pavyzdys yra lietuvių liaudies daina „*Žvingia žirgas*“.

Lietuvių liaudies instrumentai, kuriais atliekamos sutartinės

Daudytė

Skudučiai

Lumzdeliai

Kanklės

Enigma – Beyond the Invisible

Sutartinės motyvą atlieka liaudies ansamblis „Rasa“

A decorative border of autumn leaves in various colors (yellow, orange, red) is arranged along the left and top edges of the page. The leaves are scattered and appear to be falling or blowing in the wind.

Skamba skamba kankliai

Dvejinė aukštaičių sutartinė

Pabaiga